

TESTY

Działania na tekście

TEST 1.

Alosza Awdiejew O samotności

Czytając wspaniałą esej Michela de Montaigne'a o samotności, ponownie uświadomiłem sobie, jaki to wzniosły i wspaniały temat. Przecież my sami – tak jak zakładali to filozofowie – żyjemy w samotni naszej świadomości, niedostępnej dla innych. Samotność dotyka nas przez większość czasu. Nie tylko wtedy, kiedy jesteśmy fizycznie sami, ale również wtedy, kiedy śpimy, czekamy na kogoś/coś, podróżujemy lub tępo patrzymy w telewizor. Samotność jest naszym naturalnym stanem...

Jednak w potocznym rozumieniu samotność jest traktowana jak przekleństwo, kara lub życiowe nieszczęście. Ja, za przykładem de Montaigne'a, będę bronił samotności jako naturalnego ustronia w zgiełku naszego burzliwego świata i jako wspaniałego azylu duchowego, który pozwala przetrwać i lepiej poznać samych siebie. Wymuszona samotność więźniów lub ludzi dotkniętych utratą bliskich byłaby – jak uważa filozof – bardziej do zniesienia, gdyby ludzie nie budowali swojego szczęścia na zależności od innych. Montaigne pisze: „Dobrze jest posiadać żonę, dzieci, dostatek, a zwłaszcza zdrowie... ale nie należy przywiązywać się do nich do tego stopnia, aby nasze szczęście miało od tego zależeć”. Są to słowa okrutne, lecz cholernie mądre, bo mądrość życiowa nie polega na radosnym oczekiwaniu na lepsze, lecz na dopuszczeniu, że coś złego może nastąpić. Mało tego, w naszych czasach świadomie wybrana samotność, czyli uwolnienie się od przykrych zależności od innych, może być prawdziwym wyzwoleniem, otwierającym nową, lepszą perspektywę życiową. Sprawa jest prosta: jeśli chcesz mieć ciekawe życie, naucz się samotności, bo prawdziwa przyjemność to samotne rozkoszowanie się – nie możesz przecież odczuwać radości tylko dlatego, że ktoś inny ma przyjemność.

Samotność każdy musi więc hodować jako wielki własny skarb, niezależnie od tego, czy jesteśmy w tłumie, czy pojedynczo. Stan samotności to spotkanie człowieka ze swoją wyobraźnią, pamięcią i wrażliwością. To możliwość analizy i zrozumienia samego siebie i swych bliskich. Uważam, że każdy powinien rozwijać możliwości samoświadomości: wystarczy od czasu do czasu zatrzymać się w biegu i zanurzyć w refleksje o swym życiu i problemach. Trzeba sobie uświadomić, że wiele naszych rozterek i ocen pochodzi z naszej wyobraźni, która nie zawsze jest bezbłędna.

Jak słusznie zauważa filozof, wrogami samotności są: ambicja, chciwość, lęk, pożądlivość i inne przywary ludzkie. Im więcej rozpychamy się w tym świecie, tym bardziej jesteśmy od niego zależni i tracimy swoją wolność osobistą. „Nie o to trzeba dbać, aby świat mówił o tobie, ale o to, jak my sami możemy przemawiać do siebie” – pisze wielki francuski myśliciel.

Przemawiając do siebie w samotności, możemy lepiej zrozumieć nasze własne potrzeby i odrzucić niepotrzebne uwikłanie w coś, co może grozić naszej niezależności i w ogóle uporządkować względny chaos naszego żywota. Typowe i bardzo potrzebne pytania, które można zadać samemu sobie: czy ja to robię z własnej potrzeby, czy z lęku, że ktoś będzie niezadowolony? Czy ja muszę go/ją lubić, czy nienawidzić? Co w moim życiu jest dla mnie najważniejsze, a co można odpuścić? itd. Regularny trening zastanawiania się nad sobą buduje największy skarb naszej osobowości – samotnię, którą przy okazji możemy podzielić się z innymi. Z tego powodu należy również szanować samotnie innych ludzi i rozumieć ich dążenie do niezależności.

Z drugiej jednak strony wymuszona zupełna samotność jest przekleństwem... I dlatego rozumiem zamiary pewnej starej panny, która kupiła sobie drugie łóżko, by dwukrotnie zwiększyć prawdopodobieństwo znalezienia pod nimi kochanka.

(„Charaktery” 2013, nr 12)

Zadanie 1. (0–1)

Które ze słów, obok słowa *samotność*, jest kluczowym w tym tekście?

- A. Ambicja.
- B. Chciwość.
- C. Samotnia.
- D. Lęk.

Zadanie 2. (0–3)

a) Kategorią słotwórczą dla wyrazu *samotnia* jest

- A. nazwa rzeczy.
- B. nazwa miejsc.
- C. nazwa zawodów.
- D. nazwa osób.

b) Podaj znaczenie tego słowa.

c) Jakiego znaczenia nabiera to słowo w kontekście tekstu Awdiejewa?

Zadanie 3. (0–3)

Podaj trzy przyczyny przywołania eseju Montaigne'a przez autora tekstu.

1. _____

2. _____

3. _____

Zadanie 4. (0–3)

Streść tekst w 40–60 słowach.

Wskazówka:

Przeczytaj uważnie tekst i znajdź wyraz, który ma podobne znaczenie dla odczytania całości jak wyraz *samotność*

Wskazówki:

1. Aby określić kategorię słotwórczą, musisz przyporządkować wyrazowi znaczenie słotwórcze, np. *koparka* 'narzędzie służące do kopania' – kategoria nazw narzędzi. Następnie zastanów się, co nazwałbyś (nazwałabyś) wyrazem *samotnia* i wybierz jedną z podanych kategorii słotwórczych.
2. Dokonaj opisu tego słowa w taki sposób, aby powstało jego znaczenie.
3. Wróć do miejsc, w których powtarza się słowo *samotnia*. Przeanalizuj, w jakim znaczeniu autor tekstu używa tego słowa w tych miejscach. Zastanów się i napisz, co oznacza to słowo w kontekście całego tekstu.

Wskazówka:

Odszukaj fragmenty tekstu, w których autor przywołuje esej Michela de Montaigne'a. Określ cel przywołania tego utworu przez Awdiejewa w kontekście całego tekstu. Sformułuj trzy przyczyny.

Wskazówka:

Określ główny temat tekstu – napisz, o czym jest w nim mowa. Wybierz te elementy, które wskazują, jak się o tym temacie mówi i co się mówi. Zastanów się, w jaki sposób podsumowuje się w tekście rozważania. Uszereguj swoje rozważania w sposób logiczny. Napisz poprawnie pod względem językowym swój tekst. Sprawdź, czy nie napisałeś (napisałaś) mniej niż 40 lub więcej niż 60 słów. Przeredaguj tekst tak, aby był w pełni zgodny z poleceniem.

Zadanie 5. (0–1)

W jakim celu autor używa wulgaryzmu w zdaniu: „Są to słowa okrutne, lecz cholernie mądre”.

Wskazówka:

Zastanów się, w jakim celu wprowadza się do wypowiedzi wulgaryzmy. Napisz, dlaczego autor tekstu wykorzystał w nim wyraz *cholernie*.

Zadanie 6. (0–1)

W jakiej funkcji autor tekstu używa czasowników w 1. osobie liczby mnogiej?

Wskazówka:

Zastanów się, w jakiej sytuacji komunikacyjnej sam (sama) używasz 1. osoby liczby mnogiej. Określ, kogo dotyczą czasowniki zapisane w takiej formie. Napisz, dlaczego autor zastosował tę formę czasowników w swoim tekście.

Zadanie 7. (0–1)

Do jakiego gatunku można przyporządkować tekst Awdiejewa?

- A. Felieton.
- B. Reportaż.
- C. Esej.
- D. Artykuł.

Wskazówka:

Przypomnij sobie wyznaczniki gatunkowe wymienionych tekstów. Po przeczytaniu tekstu Awdiejewa zaznacz w nim te cechy, które pomogą ci zaklasyfikować tekst do odpowiedniego gatunku.

Zadanie 8. (0–1)

Sformułuj główną tezę tekstu.

Wskazówka:

Przeczytaj tekst. Zaznacz w nim najważniejszy problem. Sformułuj tezę (najważniejszą myśl/twierdzenie), pamiętając o tym, że musi mieć ona formę zdania pojedynczego twierdzącego.

Zadanie 9. (0–1)

Tekst ma cechy stylu publicystycznego.

TAK	NIE

Uzasadnij wybrane stanowisko:

Wskazówka:

Przypomnij sobie cechy stylu publicystycznego. Po przeczytaniu tekstu ustosunkuj się do podanego w zadaniu twierdzenia. Następnie, dokonaj wyboru jednej z podanych odpowiedzi. W uzasadnieniu wykorzystaj wiedzę o cechach stylu publicystycznego i sformułuj przekonujące argumenty.

Zadanie 10. (0–3)

Sformułuj trzy pytania, na które odpowiada tekst.

1. _____
2. _____
3. _____

Wskazówka:

Po przeczytaniu tekstu wskaż trzy najważniejsze problemy opisane przez autora. Sformułuj do nich pytania w taki sposób, aby można było na nie uzyskać wyczerpującą odpowiedź.